

کنوانسیون سازمان ملل متحد

در مورد تغییرات آب و هوا

(تغییرات اقلیمی)

نیویورک- ۱۹۹۲

(۱۳۷۱ ه . ش)

UNITED NATIONS FRAMEWORK
CONVENTION ON CLIMATE CHANGE.
NEWYORK – 1992(UNFCCC)

هدف کنوانسیون :

دستیابی به ثبات لازم در تراکم گازهای گلخانه‌ای در جو زمین به منظور جلوگیری از تغییرات اقلیمی کره زمین در سطحی که از تداخل خطرناک فعالیت بشر با سیستم آب و هوایی جلوگیری نماید واکوسیستم‌ها بتوانند بصورت طبیعی با تغییرات آب و هوا تطابق یافته واطمینان حاصل شود که تولید مواد غذایی با تهدید روبرو نبوده و توسعه اقتصادی بتواند بصورتی پایدار ادامه یابد .

اطلاعات و مقررات عمومی کنوانسیون:

تاریخ انعقاد- ۹ مه ۱۹۹۲

تاریخ لازم الاجرا شدن- ۲۱ مارس ۱۹۹۴

تاریخ عضویت ایران- ۱۸ ژوئیه ۱۹۹۶

محل انعقاد- نیویورک، آمریکا

محل دبیرخانه- ژنو، سوئیس

زبانهای رسمی کنوانسیون- انگلیسی، فرانسه، اسپانیایی، روسی، چینی، عربی

مرجع ملی کنوانسیون در ایران- سازمان حفاظت محیط زیست

سازمان حفاظت محیط زیست

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تغییرات آب و هوا مصوب ۱۳۷۱ هجری شمسی برابر با ۱۹۹۲ میلادی که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ششم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۵/۳/۱۳ به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۴۹۷۳- مورخ ۱۳/۳/۱۳۷۵ واصل گردیده است، به پیوست جهت اجراء ابلاغ می‌گردد.

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تغییرات آب و هوا مصوب ۱۳۷۱ هجری شمسی برابر با ۱۹۹۲ میلادی

ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود به کنوانسیون تغییرات آب و هوا مشتمل بر یک مقدمه و بیست و شش ماده و دو ضمیمه به طرح پیوست ملحق شود و اسناد مربوط به آن را تسلیم کند. دولت جمهوری اسلامی ایران در صورتی مجاز به استفاده از ماده ۱۴ کنوانسیون در مورد حل اختلاف می‌باشد که در این مورد مراتب به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

اعضاء این کنوانسیون:

با تصدیق این امر که تغییرات در آب و هوای کره زمین و اثرات سوء آن نگرانی مشترک بشر می‌باشد،

با ابراز نگرانی در مورد اینکه فعالیتهای بشری باعث افزایش قابل توجه تراکم گازهای گلخانه‌ای در جو شده و اینکه این افزایش باعث تشدید اثر طبیعی گلخانه‌ای می‌شود که این خود به طور متوسط باعث افزایش گرمای سطح زمین و جو شده و می‌تواند اثرات سوء بر اکوسیستمهای طبیعی و نوع بشر داشته باشد،

با توجه به اینکه سهم عمده‌ای از گازهای قبلی و فعلی گلخانه‌ای در کشورهای پیشرفته تولید شده و میزان گازهای سرانه در کشورهای در حال توسعه هنوز در سطح نسبتاً پایین قرار دارد و سهم جهانی گازهای حاصله در این کشورها جهت جابجایی به نیازهای اجتماعی و توسعه آنها رو به افزایش خواهد بود،

و با آگاهی از نقش و اهمیت منابع گازهای گلخانه‌ای در اکوسیستمهای زمینی و دریایی،

و با توجه به اینکه در مورد پیش بینی تغییرات آب و هوایی مخصوصاً در ارتباط با زمان، میزان و الگوهای منطقه‌ای عدم قطعیت زیادی وجود دارد،

و با علم به اینکه این تغییرات جهانی آب و هوایی نیاز به گسترده‌ترین نوع همکاری توسط تمامی کشورها و شرکت آنها در یک واکنش مناسب و مؤثر بین‌المللی دارد که بر مبنای مسئولیتها و توانایی‌های مشترک ولی متفاوت و شرایط اجتماعی و اقتصادی آنها تعیین می‌گردد،

و با یادآوری موارد مذکور در اعلامیه کنفرانس سازمان ملل متحد در مورد محیط‌زیست بشر که در استکهلم در تاریخ ۱۶/۳/۱۳۵۱ هجری شمسی مطابق با ژوئن ۱۹۷۲ میلادی به تصویب رسیده است،

و همچنین با یادآوری اینکه کشورها بر مبنای منشور ملل متحد و اصول حقوق بین‌الملل دارای حق حاکمیت بهره‌برداری از منابع خود براساس سیاستهای داخلی زیست محیطی و توسعه‌ای خود می‌باشند و دارای این مسؤولیت می‌باشند که اطمینان حاصل نمایند که این فعالیتها در حیطه صلاحیت و کنترل آنها باعث بروز آسیب و خسارت به محیط‌زیست سایر کشورها یا نواحی ماورای حیطه حقوق ملی آنها نگردد،

و با تأکید مجدد بر اصول حاکمیت ملی کشورها در همکاری بین‌المللی جهت بررسی تغییرات آب و هوایی،

و با قبول این امر که کشورها می‌بایست اقدام به قانونگذاری مؤثر برای محیط‌زیست نمایند و اینکه استانداردهای زیست‌محیطی و اهداف و اولویت‌های مدیریتی می‌بایست بیانگر موارد زیست‌محیطی و توسعه‌ای باشند و اینکه استانداردهای به کار گرفته شده توسط برخی از کشورها می‌تواند برای سایر کشورها، مخصوصاً کشورهای در حال توسعه، نامناسب بوده یا بار اقتصادی یا اجتماعی سنگینی را در برداشته باشد،

و با یادآوری مفاد قطعنامه شماره ۴۴/۲۲۸ مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۱ (۲۲ دسامبر ۱۹۸۹) مجمع عمومی در مورد کنفرانس سازمان ملل متحد برای محیط‌زیست و توسعه و قطعنامه‌های شماره ۴۳/۵۳ مورخ ۱۳۶۷/۹/۱۵ (۶ دسامبر ۱۹۸۸) و ۴۴/۲۰۷ مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۱ (۲۲ دسامبر ۱۹۸۹) و ۴۵/۲۱۲ مورخ ۱۳۶۹/۹/۳۰ (۲۱ دسامبر ۱۹۹۰) و ۴۶/۱۶۹ مورخ ۱۳۷۰/۹/۲۸ (۱۹ دسامبر ۱۹۹۱) در مورد حفاظت از آب و هوای جهانی برای نسل‌های فعلی و آتی بشر،

و همچنین با یادآوری بندهای قطعنامه شماره ۴۴/۲۰۶ مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۱ (۲۲ دسامبر ۱۹۸۹) مجمع عمومی در مورد اثرات سوء محتمل ناشی از افزایش سطح دریاها بر جزیره‌ها و نواحی ساحلی، مخصوصاً نواحی پست ساحلی و موارد مربوطه قطعنامه شماره ۴۴/۱۷۲ مورخ ۱۳۶۸/۹/۲۸ (۱۹ دسامبر ۱۹۸۹) مجمع عمومی در مورد اجرای برنامه عملیاتی مبارزه با پیشروی صحراها و بیابان زائی، و همچنین با یادآوری کنوانسیون ۱۳۶۴ (۱۹۸۵) وین در مورد حمایت از لایه ازن و پروتکل ۱۳۶۶ (۱۹۸۷) مونترال در مورد موادی که باعث کاهش لایه ازن می‌گردند که در تاریخ ۱۳۶۹/۴/۸ (۲۹ ژوئن ۱۹۹۰) مورد اصلاح قرار گرفت،

و با توجه به اعلامیه وزرای شرکت‌کننده در دومین کنفرانس جهانی آب و هوا در ۱۳۶۹/۸/۱۶ (۷ نوامبر ۱۹۹۰)،

و با آگاهی از کارهای تحلیلی ارزشمندی که توسط بسیاری از کشورها در مورد تغییرات آب و هوایی در جریان می‌باشد و کمک‌های شایان سازمان هواشناسی جهانی، برنامه زیست‌محیطی سازمان ملل متحد و سایر ارگانها و سازمانهای سیستم سازمان ملل متحد و همچنین مؤسسات بین‌المللی و بین‌الدولی برای تبادل نتایج تحقیقات علمی و هماهنگی تحقیقات،

و با شناخت این امر که اقداماتی که برای درک و مقابله با تغییرات آب و هوایی مورد نیاز می‌باشند در صورتی حداکثر تأثیر زیست‌محیطی و اجتماعی و اقتصادی را خواهند داشت که بر مبنای ملاحظات مربوطه علمی، فنی و اقتصادی استوار باشند و با دستیابی به یافته‌های جدید در این زمینه‌ها مورد ارزیابی مجدد و مکرر قرار گیرند،

و با تصدیق اینکه فعالیتهای مختلف برای مقابله با تغییرات آب و هوایی را می‌توان به صورت اقتصادی توجیه و برای حل سایر مشکلات زیست‌محیطی نیز به کار برد،

همچنین با تصدیق نیاز کشورهای پیشرفته به انجام واکنش فوری به صورت انعطاف‌پذیر و بر مبنای اولویتهای کاملاً معین به عنوان اولین گام به سوی استراتژیهای جامع جهانی و ملی و در صورت توافق، منطقه‌ای، که تمامی گازهای گلخانه‌ای را در نظر گیرند و میزان افزایش اثر گلخانه‌ای را نیز مورد نظر قرار دهند،

و همچنین با تصدیق اینکه کشورهایی که در زمینهای پست قرار دارند و کشورهای جزیره‌ای کوچک و آنهایی که دارای سواحل پست می‌باشند یا دارای نواحی خشک و نیمه خشک یا مناطقی باشند که احتمال بروز سیل، خشکسالی یا پیشروی صحرا و بیابان‌زایی در آنها وجود دارد و کشورهای در حال توسعه با اکوسیستمهای طبیعی کوهستانی احتمال آسیب‌پذیری زیادی را در مورد اثرات سوء تغییرات آب و هوایی دارند،

و با تصدیق دشواریهای خاص اینگونه کشورها، مخصوصاً کشورهای در حال توسعه که اقتصاد آنها به ویژه مبتنی بر تولید، استفاده و صادرات سوختهای فسیلی می‌باشد در نتیجه اقدامات معموله به منظور محدود نمودن گازهای گلخانه‌ای،

و با تأیید اینکه واکنش نسبت به تغییرات آب و هوایی می‌بایست هماهنگ با توسعه اقتصادی و اجتماعی به صورت جامع باشد تا از بروز حوادث سوء بر توسعه اقتصادی و اجتماعی آنها جلوگیری نماید و نیازهای مشروع اولویت‌دار کشورهای در حال توسعه برای حصول به رشد اقتصادی و فقرزدایی کاملاً مورد نظر قرار گیرد،

و با تصدیق اینکه تمامی کشورها مخصوصاً کشورهای در حال توسعه نیاز به دسترسی به منابعی دارند که برای حصول به توسعه پایدار اجتماعی و اقتصادی مورد نیاز می‌باشند و اینکه پیشرفت کشورهای در حال توسعه برای نیل به هدف مذکور، مصرف سوخت آنها افزایش خواهد یافت، و با در نظر گرفتن امکان حصول بازدهی بیشتر انرژی و برای کنترل گازهای گلخانه‌ای با استفاده از تکنولوژیهای جدید بر مبنای شرایطی که کاربرد اقتصادی و اجتماعی آنها را سودمند سازد،

و با عزم حفاظت از سیستم آب و هوا برای نسل حاضر و نسلهای آتی، موارد زیر را مورد موافقت قرار دادند:

ماده ۱- تعاریف

در این کنوانسیون:

۱- «اثرات سوء تغییرات آب و هوا» به معنی تغییرات در محیط فیزیکی یا زندگی گیاهی و جانوری ناشی از تغییرات آب و هواست که دارای اثرات زیان آور بر ترکیب جهندگی یا بهره‌برداری اکوسیستمهای طبیعی یا تحت کنترل یا بر عملکرد سیستمهای اقتصادی، اجتماعی یا سلامت و رفاه بشر می‌باشد.

۲- «تغییر آب و هوا» به معنی تغییری در آب و هواست که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از فعالیتهای بشری است که باعث متغیر نمودن ترکیب جو جهان شده و جدا از تغییرات طبیعی آب و هواست که در دوره‌های زمانی مختلف پدید می‌آید.

۳- «سیستم آب و هوا» به مجموعه اتمسفر، هیدروسفر، بیوسفر و ژئوسفر و تداخل آنها اطلاق می‌شود.

۴- «گازهای منتشره» به معنی آزاد نمودن گازهای گلخانه‌ای یا مواد متشکله آنها به اتمسفر در یک ناحیه معین و دوره زمانی خاص می‌باشد.

۵- «گازهای گلخانه‌ای» به معنی آن قسمت از اجزاء گازی اتمسفر است که طبیعی و ناشی از فعالیت بشر بوده و تشعشع مادون قرمز را جذب و دوباره منتشر می‌نمایند.

۶- «سازمان منطقه‌ای همبستگی اقتصادی» به معنی سازمانی است که توسط کشورهای حاکم بر یک منطقه تأسیس شده و دارای حق تصمیم‌گیری در مورد مواد این کنوانسیون یا پروتکل‌های آن بوده و بر مبنای اساسنامه خود دارای مجوز امضاء، تصویب، پذیرش، تأیید و الحاق به اسناد مربوطه می‌باشد.

۷- «مخزن» به معنی قسمت یا قسمتهایی از سیستم آب و هوایی است که گاز گلخانه‌ای یا مواد متشکله آن را انبار می‌نماید.

۸- «حفره» به معنی هر روند یا فعالیتی است که یک گاز گلخانه‌ای، یا مایع گاز شده یا مواد متشکله گاز گلخانه‌ای را از اتمسفر بیرون می‌برد.

۹- «منبع» به معنی هر روند یا فعالیتی است که یک گاز گلخانه‌ای، مایع گاز شده یا مواد متشکله گاز گلخانه‌ای را وارد اتمسفر می‌نماید.

ماده ۲- هدف:

هدف نهایی این کنوانسیون و هر گونه اسناد حقوقی مربوطه که ممکن است توسط کنفرانس اعضاء مورد تصویب قرار گیرد، دستیابی به ثبات در تراکم گاز گلخانه‌ای در اتمسفر مطابق مفاد مربوطه کنوانسیون در سطحی است که از تداخل خطرناک فعالیتهای بشر با سیستم آب و هوایی جلوگیری نماید. این سطح می‌بایست در آنچنان چهارچوب زمانی حاصل گردد که اکوسیستم‌ها بتوانند به صورت طبیعی با تغییرات آب و هوایی تطابق یابند و اطمینان حاصل شود که تولید مواد غذایی با تهدید روبرو نبوده و توسعه اقتصادی بتواند به صورتی پایدار ادامه یابد.

ماده ۳- اصول:

اعضاء کنوانسیون در فعالیتهای خود برای دستیابی به اهداف کنوانسیون و اجرای مفاد آن از جمله توسط موارد زیر مورد راهنمایی قرار خواهند گرفت:

۱- اعضاء میبایست سیستم آب و هوا را به نفع نسلهای فعلی و آتی بشر بر مبنای تساوی و بر طبق مسئولیتهای مشترک ولی متفاوت و قابلیتهای خود مورد حمایت قرار دهند. بنابراین کشورهای پیشرفته میبایست پیشرو مبارزه با تغییرات آب و هوا و اثرات سوء آن باشند.

۲- نیازهای خاص و شرایط ویژه کشورهای در حال توسعه به ویژه آنهایی که در مقابل اثرات سوء تغییرات آب و هوا آسیبپذیر میباشند و مخصوصاً کشورهای در حال توسعه‌ای که توسط این کنوانسیون تحت بار مسئولیت غیرعادی یا نامتناسب قرار میگیرند میبایست مورد توجه کامل قرار گیرند.

۳- اعضاء کنوانسیون میبایست اقدامات پیشگیرانه‌ای جهت پیش‌بینی، جلوگیری یا به حداقل رساندن دلایل تغییرات آب و هوا و کاهش سوء آن را به کار گیرند. در مواردی که احتمال بروز آسیبهای جدی یا برگشت‌ناپذیر وجود داشته باشد نمی‌بایست از فقدان قطعیت علمی به عنوان دلیلی برای به تعویق انداختن اینگونه اقدامات استفاده نمود و این نکته را باید در نظر داشت که سیاستها و اقداماتی که در رابطه با تغییرات آب و هوا وجود دارند میبایست از لحاظ مالی قابل توجیه باشند تا منافع جهانی را با حداقل هزینه ممکن تضمین نمایند. برای دستیابی به این امر اینگونه سیاستها و اقدامات میبایست زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی را در نظر گرفته و به صورت جامع بوده و تمامی منابع و حفره‌ها و مخازن مربوطه گازهای گلخانه‌ای و تنظیم آنها را پوشش داده و تمامی بخشهای اقتصادی را در برگیرند. تلاشها جهت رویارویی با تغییرات آب و هوایی می‌توانند به صورت همکاری بین اعضاء ذینفع انجام پذیرند.

۴- اعضاء محق بوده و باید توسعه مداوم را تشویق نمایند. سیاستها و اقدامات به منظور حفاظت از سیستم آب و هوا در مقابل تغییرات ناشی از فعالیتهای بشر میبایست متناسب با شرایط خاص هر عضو بوده و هماهنگ با برنامه‌های توسعه ملی باشند و این نکته را در نظر گیرند که توسعه اقتصادی برای به کارگیری سیاستهای مقابله با تغییرات آب و هوا امری ضروری می‌باشد.

۵- اعضاء میبایست برای ایجاد یک سیستم باز اقتصاد بین‌المللی که منجر به رشد اقتصادی پایدار و توسعه در تمامی اعضاء مخصوصاً کشورهای در حال توسعه گردیده و بتواند با مشکلات تغییرات آب و هوا بهتر روبرو شود همکاری نمایند.

اقداماتی که برای مبارزه با تغییرات آب و هوا معمول می‌گردد، منجمله اقدامات یکجانبه نباید در تجارت بین‌المللی باعث ایجاد ابزار تعیین غیرقابل توجیه یا عمدی یا محدودیت‌های پنهان گردد.

۱- تمامی اعضا با در نظر گرفتن مسئولیتهای مشترک ولی متمایز خود و اولویتهای خاص ملی و منطقه‌ای برای توسعه و شرایط خود باید:

الف- آمار ملی گازهای حاصله از فعالیتهای بشری به وسیله منابع و نحوه حذف آنها بوسیله حفره‌های کلیه گازهای گلخانه‌ای که تحت کنترل پروتکل مونترال نمی‌باشند را توسعه، مورد بازنگری دوره‌ای، منتشر و در دسترس کنفرانس اعضا قرار دهند این امر طبق ماده (۱۲) و با استفاده از روشهایی انجام خواهد گرفت که توسط کنفرانس اعضا مورد توافق قرار می‌گیرد.

ب- برنامه‌های ملی و در صورت نیاز برنامه‌های منطقه‌ای که شامل اقداماتی برای تعدیل تغییرات آب و هوایی در اثر گازهای ناشی از فعالیتهای بشری به وسیله منابع و رفع آنها توسط حفره‌های کلیه گازهای گلخانه‌ای که تحت کنترل پروتکل مونترال نیستند و اقدامات لازم برای تسهیل انطباق آنها با تغییرات آب و هوا می‌باشند را تدوین، اجرا، منتشر و مورد بازنگری منظم قرار دهند.

پ- توسعه، اجرا، انتشار و انتقال تکنولوژیها، عملیات تجربی و روندهایی که گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیتهای بشری که تحت کنترل پروتکل مونترال نمی‌باشند را کنترل نموده یا کاهش داده یا از ایجاد آنها جلوگیری نماید را ترویج و در موارد مزبور همکاری نمایند. این امر در کلیه بخشها شامل بخش انرژی، حمل و نقل، صنعت کشاورزی، جنگلداری و دفع زباله صادر می‌باشد.

ت- مدیریت مستمر را ترویج داده و در صورت اقتضاء حفظ و افزایش حفره‌ها و منابعی از گازهای گلخانه‌ای که تحت کنترل پروتکل مونترال نمی‌باشند از جمله موجودات زنده، جنگلها و اقیانوسها و سایر اکوسیستمهای دریایی، ساحلی یا زمینی را تشویق و در موارد مزبور همکاری نمایند.

ث- برای آمادگی جهت تطابق با اثرات تغییرات آب و هوا، ایجاد و بسط برنامه‌های جامع برای مدیریت نواحی ساحلی، منابع آب و کشاورزی و حمایت و بازسازی مناطق، مخصوصاً در آفریقا که تحت تأثیر خشکسالی و پیشروی صحرا یا سیل قرار گرفته‌اند همکاری نمایند.

ج- ملاحظات تغییرات آب و هوا را تا حد امکان در سیاستها و اعمال اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی خود در نظر گرفته و روشهای مناسبی نظیر ارزیابی اثرات تنظیم و تعیین شده در سطح ملی را از نظر کاهش اثرات سوء پروژه‌ها یا اقدامات انجام شده برای کاهش تغییرات آب و هوا یا تطابق با آن، بر اقتصاد و بهداشت عمومی و کیفیت محیط زیست در نظر بگیرند.

چ- تحقیقات علمی، تکنولوژیکی، فنی، اقتصادی، اجتماعی و غیره و نظارت منظم و ایجاد آرشیوهای اطلاعاتی مربوط به سیستم آب و هوا به منظور درک بیشتر و کاهش یا حذف عدم قطعیت‌های موجود در مورد دلائل، اثرات میزان و زمانبندی تغییرات آب و هوا و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی استراتژیهای واکنشی را تشویق و در موارد مزبور همکاری نمایند.

ح- تبادل کامل، آزاد و فوری اطلاعات مربوطه علمی، تکنولوژیکی، فنی، اقتصادی- اجتماعی و حقوقی مربوط به سیستم آب و هوا، تغییرات آب و هوا و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی استراتژیهای واکنشی مختلف را تشویق و در موارد مزبور همکاری نمایند.

خ- آموزش، تربیت و افزایش آگاهیهای عمومی در مورد تغییرات آب و هوا را تشویق و نسبت به آن همکاری نموده و شرکت گسترده در این امر، از جمله شرکت سازمانهای غیردولتی را ترغیب نمایند.

د- مطابق ماده (۱۲) اطلاعات مربوط به اجرا را به کنفرانس اعضاء انتقال دهند.

۲- کشورهای عضو که در زمره کشورهای پیشرفته می‌باشند و سایر اعضاء مذکور در ضمیمه (۱) مشخصاً تعهد می‌نمایند که موارد زیر را به انجام رسانند:

الف- هریک از این اعضاء برای کند کردن روال تغییرات آب و هوا با محدود نمودن گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیتهای بشری خود و حفاظت و ارتقاء حفره‌ها و مخازن گازهای گلخانه‌ای سیاست‌های ملی را اتخاذ و اقداماتی را به کار خواهند گرفت. این سیاستها و اقدامات نشان خواهند داد که کشورهای پیشرفته در اصلاح روندهای بلند مدت خود در مورد گازهای حاصله از فعالیتهای بشری به صورت هماهنگ با اهداف کنوانسیون عمل نموده و این نکته که در پایان این دهه بازگشت به سطوح قبلی گازهای ناشی از فعالیتهای بشری شامل دی‌اکسید کربن و سایر گازهای گلخانه‌ای که تحت کنترل پروتکل مونترال نمی‌باشند به انجام اینگونه اصلاحات کمک خواهند نمود را تصدیق نموده و تفاوت موجود در دیدگاهها و نقطه آغاز عملیات و ساختارهای اقتصادی و منابع کشورهای عضو و نیاز به حفظ رشد اقتصادی قوی و پایدار، تکنولوژیهای موجود و سایر شرایط فردی و نیز لزوم سهیم شدن منصفانه و مقتضی هر یک از این اعضاء در تلاش جهانی در خصوص هدف مذکور را مد نظر قرار می‌دهند. این اعضاء می‌توانند اقدام به اجرای اینگونه سیاستها و اقدامات به صورت مشترک با اعضاء دیگر نموده یا دیگر اعضاء را در رسیدن به اهداف کنوانسیون مخصوصاً موارد مذکور در این جزء یاری نمایند.

ب- برای رسیدن به این هدف هر یک از این اعضاء طی ۶ ماه از لازم‌الاجرا شدن کنوانسیون در مورد عضو مزبور و پس از آن به صورت دوره‌ای و طبق ماده (۱۲) اطلاعات دقیقی در مورد سیاستها و اقدامات خود در ارتباط با جزء (الف) فو و همچنین نتایج حاصله از عملیات مربوط به گازهای ناشی از فعالیت بشری به وسیله منابع و حذف آنها توسط حفره‌های گازهای گلخانه‌ای که تحت کنترل پروتکل مونترال نمی‌باشند را برای دوره مذکور در جزء (الف) را با هدف رساندن سطوح گاز دی‌اکسید و سایر گازهای گلخانه‌ای که تحت کنترل پروتکل مونترال نمی‌باشند به سطوح سال ۱۹۹۰ مبادله خواهند نمود. این اطلاعات توسط کنفرانس اعضاء در اولین نشست و سپس به صورت دوره‌ای طبق ماده (۷) مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

پ- محاسبه میزان تولید گازهای گلخانه‌ای بوسیله منابع و حذف آنها بوسیله حفره‌ها برای اهداف جزء (ب) فو می‌بایست با استفاده از بهترین آگاهی‌های علمی انجام پذیرد که شامل ظرفیت مؤثر حفره‌ها و و اثرات اینگونه گازها بر تغییرات آب و هوا باشد. کنفرانس اعضاء روشهای انجام این محاسبات را در اولین نشست خود مورد بررسی و توافق و سپس به صورت دوره‌ای مورد بازنگری قرار خواهد داد.

ت- کنفرانس اعضاء در اولین نشست خود تناسب جزءهای (الف) و (ب) فو را بررسی خواهند نمود. این بازنگری در پرتو بهترین اطلاعات موجود علمی و ارزیابی تغییرات آب و هوا و اثرات آن و نیز اطلاعات مربوط فنی، اقتصادی و اجتماعی انجام خواهند پذیرفت. کنفرانس اعضاء بر مبنای این بازنگری اقدام به انجام واکنش مناسب خواهد نمود که ممکن است شامل تصویب اصلاحات تعهدات موضوع جزءهای (الف) و (ب) فو باشد. کنفرانس اعضاء در اولین نشست خود همچنین اقدام به تصمیم‌گیری در مورد ضوابط اجرای مشترک کار بر مبنای جزء «الف» فو خواهد نمود. دومین بازنگری جزءهای (الف) و (ب) حداکثر تا ۱۰/۱۰/۱۳۷۷ (۳۱ دسامبر ۱۹۹۸) و سپس به صورت دوره‌ای انجام خواهد گرفت که طول این دوره توسط کنفرانس اعضاء تا زمان دستیابی به اهداف کنوانسیون تعیین خواهد گردید.

ث- هر یک از اعضاء اقدام به موارد زیر خواهند نمود:

۱- هماهنگی اسناد تهیه شده اقتصادی و سازمانی برای رسیدن به اهداف کنوانسیون با سایر اعضاء در صورت اقتضاء

۲- تعیین بازنگری دوره‌ای سیاستها و تجارب خود که مشو عملیاتی است که منجر به سطوح بالاتری از گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیت بشر می‌گردد که تحت کنترل پروتکل مونترال نبوده و در غیر این صورت پدید خواهد آمد.

ج- کنفرانس اعضاء در صورت انقضاء حداکثر تا ۱۰/۱۰/۱۳۷۷ (۳۱ دسامبر ۱۹۹۸) اقدام به بازنگری اطلاعات موجود از نظر اخذ تصمیماتی در مورد اصلاحیه‌های لیستهای ضمیمه‌های (۱) و (۲) با تصویب عضو مربوطه خواهد نمود.

چ- هر یک از اعضایی که در ضمیمه شماره (۱) قید نشده باشد در سند تأیید پذیرش، تصویب یا الحاق و یا هر زمان بعد از آن می‌تواند قصد خود برای متعهد شدن به جزءهای (الف) و (ب) را به امین اسناد کتباً اعلام نماید. این امر توسط امین اسناد به اطلاع سایر اعضاء و امضاء کنندگان خواهد رسید.

۳- کشورهای پیشرفته عضو و سایر کشورهای پیشرفته مذکور در ضمیمه (۲) اقدام به تأمین منابع جدید و مضاعف ملی برای پرداخت هزینه‌هایی خواهند نمود که کشورهای در حال توسعه عضو کنوانسیون بر مبنای تعهدات خود به موجب بند (۱) ماده (۱۲) صرف نموده‌اند. این کشورها همچنین برای پرداخت هزینه‌های افزوده کامل اجرای اقدامات موضوع بند (۱) این ماده که بین یک کشور در حال توسعه عضو و یک مؤسسه یا مؤسسات بین‌المللی مذکور در ماده (۱۱) طبق ماده مذکور مورد توافق قرار گرفته‌اند اقدام به تأمین

منابع مالی مورد نیاز کشورهای در حال توسعه منجمله برای انتقال تکنولوژی خواهند نمود. اجرای این تعهدات با در نظر گرفتن نیاز به کفایت و قابلیت پیش‌بینی در واریز اعتبارات و اهمیت مشارکت مناسب کشورهای پیشرفته در تحمل بار مالی مربوطه انجام می‌پذیرد.

۴- کشورهای پیشرفته عضو و سایر کشورهای پیشرفته مذکور در ضمیمه (۲) به کشورهای در حال توسعه که به ویژه در مقابل اثرات سوء تغییرات آب و هوا آسیب‌پذیر می‌باشند در پرداخت هزینه‌های انطباق با اثرات سوء مذکور کمک خواهند نمود.

۵- کشورهای پیشرفته عضو و سایر کشورهای پیشرفته مذکور در ضمیمه (۲) در صورت اقتضاء تمامی اقدامات لازم برای ترغیب، تسهیل و تأمین اعتبار انتقال یا دسترسی به آگاهی‌ها و تکنولوژی‌های کامل و معقول زیست‌محیطی به سایر اعضا، مخصوصاً به کشورهای در حال توسعه جهت قادر ساختن آنها به اجرای مفاد این کنوانسیون را انجام خواهند داد. در این روند، کشورهای پیشرفته عضو از توسعه و ارتقاء تکنولوژی‌ها و قابلیت‌های کشورهای در حال توسعه حمایت خواهند نمود. سایر اعضا یا سازمان‌هایی که در موقعیت انجام کاری می‌باشند نیز می‌توانند اقدام به تسهیل انتقال اینگونه تکنولوژی‌ها نمایند.

۶- در اجرای تعهدات موضوع بند (۲) فو می‌بایست درجه‌ای از انعطاف‌پذیری توسط کنفرانس اعضا برای اعضا مذکور در ضمیمه (۱) که در حال گذر از مراحل انتقال به اقتصاد بازار می‌باشند در نظر گرفته شود تا اینگونه اعضا بتوانند به تعهدات خود در مقابله با تغییرات آب و هوا از جمله در خصوص سطح تاریخی گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیت بشری که تحت کنترل پروتکل مونترال نمی‌باشند عمل نمایند.

۷- میزان انجام مؤثر تعهدات کشورهای در حال توسعه به موجب این کنوانسیون به اجرای مؤثر تعهدات مالی و انتقال تکنولوژی کشورهای پیشرفته به موجب کنوانسیون بستگی خواهد داشت و این امر را کاملاً در نظر خواهند گرفت که توسعه اقتصادی و اجتماعی و فقرزدایی از اولویتهای مهم کشورهای در حال توسعه می‌باشند.

۸- در اجرای تعهدات موضوع این ماده، اعضا به نوع اقداماتی که به موجب این کنوانسیون مورد نیاز می‌باشند از جمله اقدامات مربوط به تأمین اعتبار، بیمه، و انتقال تکنولوژی برای جوابگویی به نیازهای خاص کشورهای عضو در حال توسعه که ناشی از اثرات سوء تغییرات آب و هوا و یا اثرات اجرای اقدامات واکنشی مخصوصاً در موارد زیر می‌باشد، توجه کامل خواهند داشت:

الف- کشورهایی که جزیره‌ای و کوچک می‌باشند.

ب- کشورهایی با نواحی خشک، نیمه خشک، نواحی جنگلی و نواحی در معرض نابودی جنگلها.

ت- کشورهایی که دارای مناطقی می‌باشند که در معرض بلایای طبیعی قرار دارند.

ث- کشورهایی با مناطقی که در معرض خشکسالی و پیشروی صحرا قرار دارند.

ج- کشورهایی با نواحی شهری که از آلودگی جوی بالاتری برخوردارند.

چ- کشورهایی با مناطقی که دارای اکوسیستمهای شکننده می‌باشند، منجمله اکوسیستمهای کوهستانی.

ح- کشورهایی که اقتصاد آنها وابستگی زیادی به درآمد ناشی از تولید، به عمل‌آوری و صادرات و یا مصرف سوختهای فسیلی و تولیدات کالاهای مربوطه انرژی‌زا دارد.

خ- کشورهای ترانزیت و آنها که با خشکی احاطه شده‌اند.

همچنین کنفرانس اعضاء می‌تواند در صورت اقتضاء در ارتباط با این بند اقداماتی به عمل آورد.

۹- اعضاء نیازهای خاص و شرایط ویژه کشورهایی که از کمترین میزان توسعه برخوردارند را در اقدامات خود در رابطه با تأمین اعتبار و در انتقال تکنولوژی در نظر خواهند گرفت.

۱۰- اعضاء بر اساس ماده ۱۰ در اجرای تعهدات خود در این کنوانسیون وضعیت اعضای دیگر مخصوصاً کشورهای در حال توسعه که دارای اقتصادهای آسیب‌پذیر در مقابل اثرات سوء اجرای اقدامات مقابله با تغییرات آب و هوایی می‌باشند را در نظر خواهند گرفت. این امر مخصوصاً در مورد کشورهای عضوی که دارای اقتصادهای متکی به درآمد حاصله از تولید، به عمل‌آوری و صادرات و یا مصرف سوختهای فسیلی و سایر تولیدات مربوطه انرژی‌زا و یا استفاده از سوختهای فسیلی هستند که تغییر آنها برای اعضاء مذکور دشواریهای جدی در بردارد، اعمال می‌گردد.

ماده ۵- تحقیقات و مشاهده منظم:

اعضاء در اجرای تعهدات خود به موجب جزء (چ) بند (۱) ماده (۴) اقدام به موارد زیر خواهند نمود.

الف- حمایت و پیشبرد بیشتر برنامه‌ها و شبکه‌ها یا سازمانهای بین‌المللی و بین‌الدولی به منظور تعیین، هدایت، ارزیابی و تأمین هزینه‌های تحقیقاتی، جمع‌آوری اطلاعات و مشاهده منظم با در نظر گرفتن نیاز برای به حداقل رساندن دوباره کاری.

ب- حمایت از تلاشهای بین‌المللی و بین‌الدولی به منظور تقویت مشاهده منظم و ظرفیتهای و تواناییهای تحقیقات علمی و فنی ملی مخصوصاً در کشورهای در حال توسعه و ترغیب دسترسی و تبادل اطلاعات و تحلیلهای مربوطه که از ورای قلمرو صلاحیت ملی بدست آمده‌اند.

پ- در نظر گرفتن نیازها و امور ویژه کشورهای در حال توسعه و همکاری در پیشبرد ظرفیتهای و قابلیت‌ها و قابلیت‌های درونی آنها برای

شرکت در امور مذکور در بندهای (الف) و (ب) فو .

ماده ۶- آموزش، تربیت، آگاهیهای عمومی:

اعضاء در اجرای تعهدات خود به موجب جزء (خ)، بند (۱) ماده (۴) اقدام به موارد زیر خواهند نمود:

الف- ترغیب و تسهیل موارد زیر در سطح ملی و در صورت اقتضاء در سطح منطقه‌ای ناحیه‌ای طبق قوانین و مقررات ملی و در

چارچوب ظرفیتهای مربوطه:

۱- توسعه و اجرای برنامه‌هایی برای آموزش و آگاهی به عموم در مورد تغییرات آب و هوا و اثرات آن.

۲- دسترسی عمومی به اطلاعات در مورد تغییرات آب و هوا و اثرات آن.

۳- شرکت عموم مردم در مقابله با تغییرات آب و هوا و اثرات آن و توسعه واکنشهای مناسب.

۴- آموزش پرسنل علمی، فنی و مدیریتی.

ب- همکاری و ترویج در سطح بین‌المللی و در صورت نیاز توسط هیأت‌های موجود در مورد:

۱- توسعه و تبادل برنامه‌های تهیه شده برای آموزش و آگاهی عموم در مورد تغییرات آب و هوا و اثرات آن.

۲- توسعه و اجرای برنامه‌های آموزشی و تربیتی شامل تقویت سازمانهای ملی و تبادل یا اعزام پرسنل برای تربیت کارشناسان در این

زمینه مخصوصاً برای کشورهای در حال توسعه.

ماده ۷- کنفرانس اعضاء

۱- بدینوسیله کنفرانس اعضاء تأسیس می‌شود.

۲- کنفرانس اعضاء به عنوان بالاترین مقام این کنوانسیون بر اجرای کنوانسیون و هر نوع سند حقوقی مربوط که ممکن است

کنفرانس اعضاء به تصویب برساند نظارت مستمر داشته و در حدود اختیارات خود تصمیمهای لازم برای پیشبرد اجرای مؤثر کنوانسیون را

اخذ خواهد نمود. بدین منظور کنفرانس موارد زیر را به انجام خواهد رساند:

الف- بررسی دوره‌ای تعهدات اعضاء و ترتیبات سازمانی طبق کنوانسیون، در راستای اهداف کنوانسیون، تجارب حاصله در اجرای آن و

تکامل آگاهیهای علمی و تکنولوژیکی.

ب- ارتقاء و تسهیل تبادل اطلاعات در مورد اقدامات انجام شده توسط اعضاء برای مقابله با تغییرات آب و هوا و اثرات آن با در نظر

گرفتن شرایط و مسئولیتهای متفاوت اعضاء و تعهدات مربوطه آنها طبق کنوانسیون.

پ- تسهیل هماهنگی اقدامات انجام شده توسط اعضاء در مقابله با تغییرات آب و هوا و اثرات آن بنا به تقاضای دو یا چند عضو با در نظر گرفتن شرایط، مسئولیتها و تواناییهای متفاوت اعضاء و تعهدات مربوطه آنها طبق کنوانسیون.

ت- ارتقاء و هدایت توسعه و اصلاح دوره‌های روشهای مقایسه‌ای طبق اهداف و مفاد کنوانسیون که در کنفرانس اعضاء مورد توافق قرار می‌گیرند از جمله به منظور آماده‌سازی فهرست منابع انتشار گازهای گلخانه‌ای و حذف آنها به وسیله حفره‌ها و ارزیابی تأثیر اقدامات جهت محدود نمودن میزان تولید گازها و افزایش روند حذف آنها.

ث- ارزیابی اجرای کنوانسیون توسط اعضاء، اثرات کلی اقدامات انجام گرفته طبق کنوانسیون مخصوصاً اثرات زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی و نیز تأثیر مضاعف آنها و میزان پیشرفت برای دستیابی به اهداف کنوانسیون بر مبنای کلیه اطلاعاتی که طبق مفاد کنوانسیون در دسترس کنفرانس قرار می‌گیرد.

ج- بررسی و تصویب گزارشهای منظم در مورد اجرای کنوانسیون و اطمینان از انتشار آنها.

چ- ارایه توصیه‌ها در مورد موضوعات لازم برای اجرای کنوانسیون.

ح- تلاش برای بسیج منابع مالی طبق بندهای (۳)، (۴) و (۵) ماده (۴) و ماده (۱۱).

خ- تأسیس هیأت‌های فرعی که برای اجرای کنوانسیون لازم به نظر می‌رسند.

د- بررسی گزارشهای دریافتی از این هیأت‌ها و ارایه رهنمود به آنها.

ذ- موافقت با قواعد اجرایی و مالی برای خود و هر هیأت فرعی و تصویب آنها به اتفاق آراء.

ر- جستجو و استفاده از خدمات و همکاری و اطلاعات ارایه شده توسط سازمان‌های بین‌المللی و هیأت‌های بین‌الدولی و غیر دولتی ذیصلاح در صورت اقتضاء.

ز- اجرای وظایف دیگری که برای دستیابی به اهداف کنوانسیون مورد نیاز می‌باشند و نیز تمامی وظایفی که به موجب کنوانسیون به آن واگذار شده است.

۳- کنفرانس اعضاء در اولین نشست خود اقدام به تعیین آیین رسیدگی خود و هیأت‌های فرعی تأسیس شده به موجب کنوانسیون خواهد نمود که شامل تشریفات تصمیم‌گیری برای اموری است که در تشریفات تصمیم‌گیری در کنوانسیون تصریح نشده است. اینگونه تشریفات می‌تواند شامل اکثریت تعیین شده لازم برای اتخاذ تصمیم‌های خاص باشد.

۴- اولین نشست کنفرانس اعضاء توسط دبیرخانه موقتی موضوع ماده (۲۱) برگزار می‌گردد و تاریخ برگزاری آن حداکثر تا یک سال پس از زمان لازم‌الاجرا شدن کنوانسیون خواهد بود. پس از آن نشستهای عادی کنفرانس اعضاء هر سال یک بار برگزار می‌گردد مگر اینکه کنفرانس اعضاء به نحو دیگری اتخاذ تصمیم نماید.

۵- نشستهای فوآالعاده کنفرانس اعضاء در مواقعی که توسط کنفرانس ضروری به نظر رسد یا بنابر تقاضای کتبی هر یک از اعضاء به شرطی که در ظرف شش ماه پس از ارسال تقاضا به اعضاء توسط دبیرخانه حداقل یک سوم اعضاء از آن پشتیبانی نمایند، برگزار می‌گردد.

۶- سازمان ملل متحد، آژانسهای تخصصی و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و نیز هر یک از کشورهای عضو یا کشورهای عضو کنوانسیون نبوده و ناظر می‌باشند و می‌توانند به عنوان ناظر در نشستهای کنفرانس اعضاء شرکت نمایند. هر هیأت یا آژانس اعم از ملی یا بین‌المللی، دولتی یا غیر دولتی، که در امور مربوط به این کنوانسیون واجد شرایط باشند و تمایل خود را مبنی بر شرکت در نشست کنفرانس اعضاء به عنوان ناظر به دبیرخانه اعلام نموده باشد می‌تواند مجوز مربوطه را دریافت نماید مگر اینکه حداقل یک سوم از اعضاء موجود به این امر اعتراض نمایند. پذیرش و شرکت ناظرین منوط به آیین رسیدگی است که توسط کنفرانس اعضاء به تصویب می‌رسد.

ماده ۸- دبیرخانه

۱- بدینوسیله دبیرخانه کنوانسیون ایجاد می‌گردد.

۲- وظایف دبیرخانه عبارتند از:

الف- ترتیب دادن نشستهای کنفرانس اعضاء و هیأتهای فرعی آن به موجب کنوانسیون و ارائه خدمات لازم به آنها.

ب- گردآوری و انتقال گزارشهایی که به دبیرخانه تسلیم می‌شوند.

پ- تسهیل مساعدت به اعضاء مخصوصاً کشورهای عضو در حال توسعه در صورت تقاضا برای گردآوری و تبادل اطلاعات مورد نیاز براساس مفاد کنوانسیون.

ت- تهیه گزارشهایی در مورد فعالیتهای خود و ارائه آنها به کنفرانس اعضاء

ث- حصول اطمینان از هماهنگی لازم با دبیرخانه‌های سایر هیأتهای بین‌المللی مربوطه.

ج- ورود به هر گونه ترتیب قرار دادی یا سازمانی مورد نیاز برای انجام مؤثر وظایف دبیرخانه براساس راهنمایی کلی کنفرانس اعضاء.

چ- انجام سایر وظایف دبیرخانه‌ای که در کنوانسیون یا هر یک از پروتکل‌های آن مشخص شده و هر گونه وظایف دیگری که ممکن

است توسط کنفرانس اعضاء تعیین گردد.

۳- کنفرانس اعضاء در اولين نشست خود يك دبیرخانه دائم را معين نموده و ترتيبات و نحوه انجام وظیفه آن را مشخص خواهد نمود.

ماده ۹- هیأت فرعی برای مشاوره علمی و تکنولوژیکی:

۱- بدینوسیله «هیأت فرعی ارایه مشاوره علمی و تکنولوژیکی» برای ارایه به موقع اطلاعات و مشاوره راجع به موضوعات علمی و تکنولوژیکی مربوط به کنوانسیون به کنفرانس اعضاء یا در صورت اقتضاء به سایر هیأت‌های فرعی آن تأسیس می‌گردد. شرکت در این هیأت برای تمامی اعضاء آزاد بوده و به صورت چند نظامه اداره خواهد شد. این هیأت متشکل از نمایندگان دولتی است که از تخصص‌های مربوطه برخوردار می‌باشند. این هیأت در مورد تمامی جنبه‌های کار خود به صورت منظم به کنفرانس اعضاء گزارش ارایه خواهد داد.

۲- این هیأت تحت هدایت کنفرانس اعضاء و با کمک هیأت‌های ذیصلاح بین‌المللی موجود اقدام به موارد زیر خواهد نمود:

الف- ارزیابی وضعیت دانش علمی در مورد تغییرات آب و هوا و اثرات آن.

ب- تهیه ارزیابی علمی در مورد اثرات اقدامات به عمل آمده در اجرای کنوانسیون.

پ- تعیین تکنولوژی‌های ابداعی مؤثر و پیشرفته و ارایه معلومات خاص و مشاوره در مورد روشها و ابزار ترویج توسعه و انتقال اینگونه تکنولوژیها.

ت- ارایه مشاوره در مورد برنامه‌های علمی، همکاری بین‌المللی در تحقیقات و توسعه مربوط به تغییرات آب و هوا و نیز در مورد روشها و ابزار پشتیبانی از افزایش ظرفیت بالقوه در کشورهای در حال توسعه.

ث- جوابگویی به سؤالهای علمی، تکنولوژیکی و اصولی که ممکن است از طرف کنفرانس اعضاء یا هیأت‌های فرعی به هیأت ارایه گردد.

۳- کنفرانس اعضاء می‌تواند شرح وظایف و حدود اختیارات این هیأت را مورد تشریح بیشتر قرار دهد.

ماده ۱۰- هیأت فرعی برای اجرا:

۱- بدین وسیله «هیأت فرعی برای اجرا» به منظور کمک به کنفرانس اعضاء در ارزیابی و بررسی اجرای مؤثر کنوانسیون تأسیس می‌گردد. شرکت در این هیأت برای تمام اعضاء آزاد بوده و از نمایندگان دولتی که در امور مربوط به تغییرات آب و هوا تخصص دارند تشکیل می‌شود. این هیأت در مورد تمامی جنبه‌های کار خود به کنفرانس اعضاء گزارش ارایه خواهد نمود.

۲- این هیأت تحت هدایت کنفرانس اعضاء اقدام به موارد زیر خواهد نمود:

الف- بررسی اطلاعات مبادله شده براساس بند (۱) ماده (۱۲) جهت ارزیابی اثرات کلی اقدامات انجام شده توسط اعضاء در پرتو آخرین ارزیابی‌های علمی در مورد تغییرات آب و هوا.

ب- بررسی اطلاعات مبادله شده بر اساس بند (۲) ماده (۱۲) جهت کمک به کنفرانس اعضاء در انجام بازنگری‌های موضوع جزء (ت) بند (۲) ماده (۴).

پ- در صورت اقتضاء کمک به کنفرانس اعضاء در تهیه و اجرای تصمیم‌های خود.

ماده ۱۱- ترتیبات مالی

۱- بدین وسیله ترتیباتی برای تدارک منابع مالی به صورت اعطایی یا واگذاری منجمله برای انتقال تکنولوژی تعیین می‌گردد. این ترتیبات تحت راهنمایی کنفرانس اعضاء عمل کرده و در مقابل آن مسئول و پاسخگو خواهد بود. کنفرانس در مورد سیاستها، اولویتهای برنامه‌ای و معیارهای مطلوبیت کنوانسیون مربوط هستند تصمیم خواهد گرفت. عملیات این ترتیبات به یک یا چند مؤسسه موجود بین‌المللی محول خواهد شد.

۲- تمامی اعضاء به صورت یکسان و متعادل در این ترتیبات شرکت داشته و سیستم مدیریت آن به صورت باز خواهد بود.

۳- کنفرانس اعضاء و مؤسسه یا مؤسساتی که عملیات ترتیبات مالی را بر عهده دارند در مورد ترتیبات لازم جهت اجرای بندهای فوق به توافق خواهند رسید که این ترتیبات شامل موارد زیر می‌باشند.

الف- شروطی برای تضمین اینکه پروژه‌های تأمین شده جهت مقابله با تغییرات آب و هوا با سیاستها، اولویتهای برنامه‌ای و معیارهای مطلوبیت تعیین شده توسط کنفرانس اعضاء هماهنگی دارند.

ب- شروطی که به وسیله آنها می‌توان تصمیم تأمین اعتبار ویژه را بر مبنای این سیاستها، اولویتهای برنامه‌ای و معیارهای مطلوبیت مورد بازنگری قرار داد.

پ- ارایه گزارشهای منظم توسط مؤسسه یا مؤسسات به کنفرانس اعضاء در مورد عملیات تأمین اعتبار که هماهنگ با مسؤولیت پاسخگویی مذکور در بند (۱) فوق باشند.

ت- تعیین میزان اعتبار موجود و مورد نیاز برای اجرای کنوانسیون به صورت مشخص و قابل پیش‌بینی و شرایطی که میزان مذکور براساس آن به صورت دوره‌ای مورد بازنگری قرار خواهد گرفت.

۴- کنفرانس اعضاء در اولين نشست خود با بازنگري و مدنظر قرار دادن ترتيبات موقت مذکور در بند (۳) ماده (۲۱) ترتيبات لازم را برای اجرای موارد فوالذکر اتخاذ نموده و در مورد ابقاء این ترتيبات موقت تصميم‌گيري خواهد نمود. در طی چهار سال پس از آن، کنفرانس اعضاء ترتيبات مالی را مورد بازنگري قرار داده و اقدامات لازم را به عمل خواهد آورد.

۵- کشورهای پیشرفته عضو همچنین می‌توانند منابع مالی مربوط به کنوانسیون را فراهم و کشورهای در حال توسعه از این منابع از طریق مجاری دو جانبه، منطقه‌ای یا چند جانبه بهره‌جویند.

ماده ۱۲- تبادل اطلاعات مربوط به اجرای کنوانسیون

۱- هر یک از اعضاء طبق بند (۱) ماده (۴) از طریق دبیرخانه کنوانسیون اطلاعات ذیل را به کنفرانس اعضاء ارایه خواهد نمود:

الف- آمار ملی کلیه گازهای گلخانه‌ای خارج از کنترل پروتکل مونترال ناشی از فعالیت بشري با ذکر منابع و حذف آنها توسط حفره‌ها در حدود امکانات خود و با استفاده از روشهایی که توسط کنفرانس اعضاء مورد توافق قرار می‌گیرند.

ب- شرح کلی از اقدامات انجام شده یا آتی آن عضو برای اجرای کنوانسیون.

پ- هر گونه اطلاعات دیگری که عضو مربوط آن را در ارتباط با حصول به اهداف کنوانسیون و قابل ذکر در تبادل اطلاعاتی بدانند از جمله در صورت امکان مطالب مربوط به محاسبه روند گازهای منتشره در سطح جهان.

۲- هر یک از کشورهای پیشرفته عضو و هر عضو دیگر مذکور در ضمیمه (۱) عناصر اطلاعاتی ذیل را مشمول مبادله اطلاعاتی خود خواهد نمود:

الف- شرح دقیق سیاستها و اقداماتی که به منظور انجام تعهدات موضوع جزءهای (الف) و (ب) بند (۲) ماده (۴) اتخاذ نموده است.

ب- برآورد دقیق در مورد اثر سیاستها و اقدامات مذکور در جزء (الف) فوالذکر بر گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیت بشري به وسیله منابع و حذف آنها از طریق حفره‌ها در طی دوره مذکور در جزء (الف) بند (۲) ماده (۴).

۳- همچنین هر یک از کشورهای پیشرفته عضو و هر کشور پیشرفته عضو مذکور در ضمیمه (۲) جزئیات اقدامات انجام شده براساس بندهای (۳،۴،۵) ماده (۴) را در اطلاعات خود وارد خواهد ساخت.

۴- کشورهای عضو در حال توسعه می‌توانند به صورت داوطلبانه پروژه‌هایی را برای تأمین اعتبار مالی با در نظر گرفتن تکنولوژیهای خاص، مواد، تجهیزات، فنون یا شیوه‌هایی که برای اجرای آن پروژه‌ها مورد نیاز می‌باشند را پیشنهاد داده و در صورت امکان به همراه آن برآوردی از افزایش هزینه‌ها و کاهش انتشار و افزایش میزان حذف گازهای گلخانه‌ای و نیز فوائد حاصله را ارایه نمایند.

۵- هر یک از کشورهای پیشرفته عضو و هر عضو دیگر مذکور در ضمیمه (۱) اقدام به برقراری اولین تماس در طی ۶ ماه اول پس از لازم‌الاجراء گردیدن کنوانسیون برای آن عضو اقدام به اولین مبادله اطلاعاتی خود خواهد نمود. هر عضوی که نام آن در ضمیمه مذکور درج نگردیده می‌تواند اولین مبادله اطلاعاتی را ظرف ۳ سال پس از لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون برای آن عضو یا فراهم شدن منابع مالی طبق بند (۳) ماده (۴) انجام دهد. کشورهای عضوی که از توسعه بسیار کمی برخوردارند می‌توانند اولین مبادله اطلاعاتی خود را بنابر صلاحدید خود انجام دهند. کنفرانس اعضاء با در نظر گرفتن جدول زمانبندی مذکور در این بند اقدام به تعیین جدول زمانی برای مبادله اطلاعاتی بعدی اعضاء خواهد نمود.

۶- اطلاعاتی که بر مبنای این بند توسط اعضاء مبادله می‌شود می‌بایست در اولین فرصت توسط دبیرخانه کنوانسیون در اختیار کنفرانس اعضاء و هر هیأت فرعی دیگر قرار گیرد. کنفرانس اعضاء می‌تواند در صورت نیاز روال تبادل اطلاعات را مورد بررسی مجدد قرار دهد.

۷- کنفرانس اعضاء از اولین نشست خود اقدام به ارایه ترتیبات لازم برای پشتیبانی فنی و مالی از کشورهای در حال توسعه در صورت درخواست و همچنین گردآوری و تبادل اطلاعات بر مبنای این ماده نموده و نیازهای مالی و فنی لازم برای پروژه‌های پیشنهادی و اقدامات مقابله‌ای را طبق ماده ۴ تعیین خواهد کرد. چنین حمایتی می‌تواند به شکل مناسب توسط سایر اعضاء، سازمانهای ذیصلاح بین‌المللی و یا دبیرخانه کنوانسیون انجام پذیرد.

۸- هر یک از گروههای اعضاء می‌توانند بر مبنای ضوابط تعیین شده توسط کنفرانس اعضاء و با اعلام قبلی موضوع به کنفرانس اعضاء در زمینه انجام تعهدات خود بر طبق این ماده اقدام به تبادل اطلاعاتی مشترک نمایند مشروط بر این که مبادلات شامل اطلاعاتی در مورد انجام تعهدات انفرادی هر یک از اعضاء مزبور در این کنوانسیون باشند.

۹- اطلاعات واصله به دبیرخانه که توسط عضو مربوطه براساس ضوابط تعیین شده از سوی کنفرانس اعضاء محرمانه تلقی می‌گردد قبل از اینکه در اختیار هیأت‌های ذیربط مبادله و بازنگری اطلاعات قرار گیرد توسط دبیرخانه جمع‌آوری می‌گردد تا جنبه «محرمانه» بودن آنها حفظ شود.

۱۰- طبق بند (۹) فو و بدون اینکه خدشه‌ای به توانایی هر یک از اعضاء برای افشاء مبادلات اطلاعات خود در هر زمان وارد آید، دبیرخانه کنوانسیون مبادلات اطلاعاتی اعضاء بر مبنای این ماده را در زمانی که به کنفرانس اعضاء ارایه می‌شوند در اختیار عمومی فرار خواهد داد.

ماده ۱۳- حل مسائل مربوط به اجرای کنوانسیون

کنفرانس اعضاء در اولين نشست خود ايجاد يك روند چند جانبه و مشورتى براى حل مسائل مربوط به اجراى کنوانسيون را مورد بررسى قرار خواهد داد. اين روند در صورت درخواست اعضاء در دسترس آنها قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۴- حل اختلافات

۱- در صورت بروز اختلاف بين دو يا چند عضو در مورد تفسير يا اجراى کنوانسيون، اعضاء مذکور براى حل اختلاف، از طريق مذاکره يا هر گونه روش دوستانه ديگر اقدام خواهند نمود.

۲- هنگام تصويب، پذيرش، تأييد يا الحاق به کنوانسيون يا هر زمان بعد از آن، هر عضوى که يك سازمان منطقه‌اى همبستگى اقتصادى نباشد مى‌تواند به صورت کتبى به امين اسناد اعلام نمايد که در رابطه با اختلاف مربوط به تفسير يا اجراى کنوانسيون، بالفعل و بدون نياز به توافق خاص، نسبت به هر عضو ديگرى که تعهد يکسانى را پذيرفته باشد، عملاً موارد ذيل را مورد قبول قرار مى‌دهد:

الف- ارجاع اختلاف به ديوان دادگستري بين‌المللى و / يا

ب- داورى براساس تشرىفاتى که کنفرانس اعضاء در اولين فرصت به صورت يك ضميمه در مورد داورى تدوين مى‌کند.

هر عضوى که يك سازمان همبستگى اقتصادى منطقه‌اى باشد مى‌تواند بيانيه‌اى با اثر مشابه در ارتباط با داورى و طبق تشرىفات مذکور در بند (ب) فو صادر نمايد.

۳- بيانيه صادره طبق بند (۲) فو تا زمانى که طبق شرايط خود منقضى گردد يا تا سه ماه پس از وصول بيانيه کتبى فسخ آن توسط امين اسناد معتبر خواهد بود.

۴- بيانيه جديد، اعلاميه فسخ يا انقضاء يك بيانيه به هيچ عنوان تأثيرى بر جريان رسيدگى مطروحه نزد ديوان دادگستري بين‌المللى يا دادگاه داورى نخواهد داشت مگر اينکه طرفين اختلاف به نحو ديگرى توافق نمايند.

۵- با رعايت عملکرد بند (۲) فو، اگر ظرف (۱۲) ماه پس از اعلام يکى از اعضاء به ديگرى دال بر وجود اختلاف بين آنها، اعضاء ذيربط موفق به حل اختلاف از طريق مذکور در بند (۱) فو نشده باشند. بنابر تقاضاى هر يك از طرفين، اختلاف به کميسيون مصالحه ارجاع خواهد شد.

۶- کميسيون مصالحه براساس تقاضاى هر يك از طرفين اختلاف تشكيل خواهد شد. اين کميسيون شامل تعداد يکسانى از افراد منتخب هر طرف ذيربط و يك رئيس است که به صورت مشترک توسط اعضاء منتخب هر طرف تعيين مى‌شود اين کميسيون اقدام به صدور رأى توصيه‌اى خواهد نمود که توسط طرفين با حسن نيت مورد بررسى قرار خواهد گرفت.

۷- مراحل دیگر مربوط به مصالحه توسط کنفرانس اعضاء در اولین فرصت ممکن به صورت ضمیمه‌ای برای مصالحه تصویب خواهد شد.

۸- مفاد این ماده برای هر سند حقوقی که کنفرانس اعضاء در نظر می‌گیرد اطلاع خواهد داشت مگر اینکه سند مذکور به نحو دیگری پیش‌بینی نموده باشد.

ماده ۱۵- اصلاحیه‌های کنوانسیون:

۱- هر یک از اعضاء می‌توانند اصلاحیه‌هایی را برای کنوانسیون پیشنهاد نمایند.

۲- اصلاحیه‌های کنوانسیون در نشست عادی کنفرانس اعضاء تصویب خواهند شد. متن پیشنهادی اصلاح کنوانسیون می‌بایست حداقل ۶ ماه قبل از نشستی که اصلاحیه برای تصویب ارایه می‌شود توسط دبیرخانه به اطلاع اعضاء برسد.

دبیرخانه همچنین نسبت به ارسال اصلاحیه‌های پیشنهادی به امضاء کنندگان کنوانسیون و نیز به امین اسناد جهت اطلاع اقدام خواهد نمود.

۳- اعضاء تمامی تلاش خود را به کار خواهند گرفت تا به اتفاق آراء در مورد اصلاحیه‌های پیشنهادی کنوانسیون به توافق برسند. اگر اتفاق آراء حاصل نشود و توافقی به دست نیاید اصلاحیه با رأی اکثریت سه چهارم اعضاء حاضر و رأی دهنده در جلسه به تصویب خواهد رسید. اصلاحیه مصوب توسط دبیرخانه به اطلاع امین اسناد خواهد رسید که وی آن را برای پذیرش به تمامی اعضاء اعلام خواهد نمود.

۴- اسناد پذیرش هر اصلاحیه نزد امین اسناد کنوانسیون سپرده خواهد شد. اصلاحیه‌هایی که طبق بند (۳) فوق به تصویب می‌رسند در روز نودم پس از تاریخ دریافت سند اعلام پذیرش حداقل سه چهارم اعضاء کنوانسیون برای اعضایی که آن را پذیرفته‌اند لازم‌الاجراء خواهد شد.

۵- اصلاحیه برای هر عضو دیگر در روز نودم پس از تاریخ تقدیم سند پذیرش اصلاحیه مذکور توسط آن عضو به امین اسناد لازم‌الاجرا خواهد شد.

۶- در این ماده «اعضاء حاضر و رأی‌دهنده» به معنی اعضایی است که حاضر بوده و رأی مثبت یا منفی می‌دهند.

ماده ۱۶- تصویب و اصلاح ضوابط کنوانسیون

۱- ضامم کنوانسیون یکی از قسمت‌های لاینفک آن می‌باشد، مگر اینکه به نحو دیگری صریحاً پیش‌بینی شده باشد. ارجاع به کنوانسیون به معنی ارجاع به هر یک از ضامم آن نیز می‌باشد. بدون خدشه به موارد مذکور در جزء (ب) بند (۲) و بند (۷) ماده (۱۴) این ضامم محدود به لیستها و فرمها و هر نوع برگه تشریحی دیگر با ماهیت علمی، فنی، تشریفاتی یا سازمانی می‌باشند.

۲- ضامم کنوانسیون می‌بایست طبق تشریفات مذکور در بندهای (۲)، (۳) و (۴) ماده (۱۵) پیشنهاد شده و به تصویب برسند.

۳- ضمیمه‌ای که طبق بند (۲) فو تصویب شده ۶ ماه پس از اعلام تصویب آن به اعضاء توسط امین اسناد برای تمام اعضاء به جزء اعضایی که در طی این دوره عدم پذیرش ضمیمه از سوی خود را به صورت کتبی به امین اعلام نموده باشند لازم‌الاجرا خواهد شد. این ضمیمه برای اعضایی که اعلامیه عدم پذیرش خود را پس می‌گیرند در روز نودم پس از تاریخ وصول اعلامیه پس گرفتن اعلامیه عدم پذیرش توسط امین اسناد لازم‌الاجرا خواهد شد.

۴- پیشنهاد، تصویب و لازم‌الاجرا شدن اصلاحیه‌های ضمایم کنوانسیون مشمول همان تشریفاتی است که برای پیشنهاد، تصویب و لازم‌الاجرا شدن ضمایم طبق بندهای (۲) و (۳) فو به کار گرفته می‌شود.

۵- چنانچه تصویب یک ضمیمه یا اصلاحیه یک ضمیمه متضمن اصلاح کنوانسیون باشد آن ضمیمه یا اصلاحیه ضمیمه تا زمانی که اصلاحیه کنوانسیون لازم‌الاجرا نشده باشد معتبر نخواهد بود.

ماده ۱۷- پروتکل‌ها

- ۱- کنفرانس اعضاء می‌تواند در هر یک از نشستهای عادی خود پروتکل‌هایی را برای کنوانسیون تصویب نماید.
- ۲- متن هر پروتکل پیشنهادی حداقل ۶ ماه قبل از برگزاری نشست مربوطه توسط دبیرخانه به اطلاع اعضاء خواهد رسید.
- ۳- شرایط لازم‌الاجرا شدن هر پروتکل در همان سند تعیین خواهند شد.
- ۴- فقط اعضاء کنوانسیون می‌توانند عضو پروتکلها گردند.
- ۵- تصمیمها طبق هر پروتکل فقط توسط اعضای پروتکل مربوطه اخذ می‌شوند.

ماده ۱۸- حق رأی

- ۱- هر عضو کنوانسیون دارای یک رأی می‌باشد مگر در مواردی که در بند (۲) زیر عنوان شده است.

۲- سازمانهای منطقه‌ای همبستگی اقتصادی در امور مربوطه خود تعداد رأی برابر با تعداد کشورهای عضو خود که عضو کنوانسیون نیز هستند خواهند داشت.

چنین سازمانی در صورتی که هر یک از کشورهای عضو آن از حق رأی خود استفاده نماید اقدام به استفاده از حق رأی خود نخواهد نمود، عکس این امر نیز صادق است.

ماده ۱۹- امین اسناد:

دبیر کل سازمان ملل متحد امین اسناد کنوانسیون و پروتکل‌هایی است که طبق ماده (۱۷) تصویب می‌شوند.

ماده ۲۰- امضاء:

این کنوانسیون جهت امضاء کشورهای عضو سازمان ملل متحد یا هر یک از آژانسهای تخصصی آن یا کشورهای عضو اساسنامه دیوان دادگستری بین‌المللی و سازمانهای منطقه‌ای همبستگی اقتصادی در طول کنفرانس سازمان ملل متحد در مورد محیط‌زیست و توسعه که در ریودوژانیرو برگزار می‌گردد و سپس در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک از ۱۳۷۱/۳/۳۰ الی ۱۳۷۲/۳/۲۹ (۲۰ ژوئن ۱۹۹۲ الی ۱۹ ژوئن ۱۹۹۳) مفتوح خواهد شد.

ماده ۲۱- ترتیبات موقت:

۱- وظایف دبیرخانه که در ماده (۸) عنوان گردیده است به صورت موقت توسط دبیرخانه‌ای که طی قطعنامه شماره ۴۵/۲۱۲ مورخ ۱۳۶۹/۹/۳۰ (۲۱ دسامبر ۱۹۹۰) مجمع عمومی سازمان ملل متحد ایجاد شده است به اجرا در خواهند آمد که این امر تا پایان اولین نشست کنفرانس اعضاء به طول خواهد انجامید.

۲- ریاست دبیرخانه موقت مذکور در بند (۱) فو همکاری نزدیکی با هیأت بین‌الدولی تغییرات آب و هوا خواهد داشت تا اطمینان حاصل شود که می‌تواند جوابگوی مشاوره‌های علمی و فنی مورد نظر باشد. مشاوره مذکور را می‌توان از سایر مؤسسات علمی مربوطه نیز دریافت نمود.

۳- تشکیلات زیست‌محیطی جهانی برنامه توسعه سازمان ملل متحد، برنامه سازمان ملل متحد و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه به صورت موقت انجام عملیات ترتیبات مالی مذکور در بند (۱۱) را برعهده خواهند داشت. در این رابطه تشکیلات زیست‌محیطی جهانی باید مورد بازسازی ساختاری مناسب قرار گرفته و عضویت آن به صورت جهانی در آید تا بتواند پاسخگوی الزامات ماده (۱۱) باشد.

ماده ۲۲- تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق

۱- کنوانسیون منوط به تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق کشورها و سازمانهای منطقه‌ای همبستگی اقتصادی خواهد بود. کنوانسیون از روز بعد از امضاء برای الحاق مفتوح خواهد بود. اسناد مربوط به تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق نزد امین اسناد کنوانسیون سپرده خواهند شد.

۲- هر سازمان منطقه‌ای همبستگی اقتصادی که عضو کنوانسیون شود و هیچیک از کشورهای آن عضو کنوانسیون نباشد متعهد به انجام کلیه تعهدات کنوانسیون خواهد بود. در صورتی که یک یا چند کشور عضو آن در مورد مسئولیتهای خود برای انجام تعهدات موضوع این کنوانسیون تصمیم خواهند گرفت. در چنین مواردی، سازمان مربوطه و کشورهای عضو آن نمی‌توانند مشترکاً اقدام به استفاده از حقوق خود در این کنوانسیون نمایند.

۳- سازمانهای منطقه‌ای همبستگی اقتصادی در اسناد مربوط به تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق خود اقدام به اعلام حدود صلاحیت خود در رابطه با امور تحت نظارت کنوانسیون خواهند نمود. این سازمانها همچنین هر گونه اصلاح قابل توجه در حدود صلاحیت خود را به امین اسناد کنوانسیون اطلاع خواهند داد که متعاقباً توسط وی به اطلاع اعضاء خواهد رسید.

ماده ۲۳- لازم‌الاجرا شدن

۱- کنوانسیون در روز نودم پس از دریافت پنجاهمین سند تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲- برای هر کشور یا سازمان منطقه‌ای همکاری اقتصادی که پس از دریافت پنجاهمین سند تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق اقدام به تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق به کنوانسیون نماید لازم‌الاجرا شدن کنوانسیون از روز نودم پس از ارایه سند تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق آن سازمان یا کشور آغاز خواهد شد.

۳- در بندهای (۱) و (۲) فوق، هر یک از اسنادی که توسط سازمانهای منطقه‌ای همبستگی اقتصادی ارایه شود علاوه بر اسناد ارایه شده از سوی کشورهای عضو آن سازمان در نظر گرفته نخواهد شد.

ماده ۲۴- حق شرط:

هیچگونه حق شرطی را نمی‌توان برای کنوانسیون قائل شد.

ماده ۲۵- کناره‌گیری

۱- در هر زمان پس از سه سال از تاریخی که کنوانسیون برای یک عضو لازم‌الاجرا گردیده، آن عضو می‌تواند با اعلام کتبی به امین اسناد کنوانسیون از کنوانسیون کناره‌گیری نماید.

۲- اینگونه کناره‌گیری یک سال پس از دریافت اعلام کناره‌گیری عضو توسط امین اسناد کنوانسیون یا هر زمان بعدی که در اعلامیه کناره‌گیری عنوان شده باشد لازم‌الاجرا خواهد شد.

۳- هر عضوی که از کنوانسیون کناره‌گیری نماید، چنین تلقی خواهد شد از پروتکل‌های کنوانسیون نیز که عضو آنها می‌باشد کناره‌گیری نموده است.

ماده ۲۶- متون معتبر:

نسخه‌های اصلی این کنوانسیون به زبانهای عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی از اعتبار یکسان برخوردار بوده و نزد دبیر کل سازمان ملل سپرده خواهند شد.

ما امضاءکنندگان زیر که دارای اختیار مجاز می‌باشیم با رویت موارد فوق اقدام به امضاء این کنوانسیون نموده‌ایم.

انجام شده در نیویورک، نوزدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و یک هجری شمسی مطابق با نهم ماه مه یکهزار و نهصد و نود و دو میلادی.

ضمیمه ۱

استرالیا- اتریش- × بیلوروسی- بلژیک- × بلغارستان- کانادا- × چک و اسلواکی- دانمارک- جامعه اقتصاد اروپا- × استونی- فنلاند- فرانسه- آلمان- یونان- × مجارستان- ایسلند- ایرلند- ایتالیا- ژاپن- × لاتوی- × لیتوانی- لوکزامبورگ- هلند- زلاندنو- نروژ- × لهستان- پرتغال- × رومانی- × فدراسیون روسیه- اسپانیا- سوئد- سوییس- ترکیه- × اوکراین- بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی- ایالات متحده آمریکا.

× کشورهای که فرایند حرکت به سمت اقتصاد بازار را طی می‌کنند.

ضمیمه ۲

استرالیا- اتریش- بلژیک- کانادا- دانمارک- جامعه اقتصادی اروپا- فنلاند- فرانسه- آلمان- یونان- ایسلند- ایرلند- ایتالیا- ژاپن- لوکزامبورگ- هلند- زلاندنو- نروژ- پرتغال- اسپانیا- سوئد- سوییس- ترکیه- بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی- ایالات متحده آمریکا.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده منضم به متن کنوانسیون شامل مقدمه و بیست و شش ماده و ضمایم آن در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ششم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳/۳/۱۳۷۵ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.